

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

1-maxsus
son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ S/1 (6) – 2026

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> «НА ЭТОМ СЪЕЗДЕ ИДЕЙНОМУ РАЗБРОДУ НУЖНО ПОЛОЖИТЬ КОНЕЦ», ИЛИ КАК СОЮЗ АРХИТЕКТОРОВ УЗБЕКИСТАНА НАЧАЛ МЫСЛИТЬ	11-17
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON VA JANUBIY KOREYA O'RTASIDA OG'IR SANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHIDAGI O'RNI	18-21
<i>Muminov Azizbek Ziyoviddinovich</i> JIZZAX VILOYATI JOYLASHGAN TABIIY OBYEKT LARNING TARIXIY-GEOGRAFIK TASNIFI VA TURISTIK SALOHİYATI	22-27
<i>Ne'matov Xumoyun To'liqin o'g'li</i> SHOHRUX MIRZO VA USMONIYLAR O'RTASIDAGI DIPLOMATIK ALOQALAR TARIXI	28-33
<i>Khudoyorov Noyibjon Maripjonovich, Ruziboev Samandarbek Sobirjon o'g'li</i> THE POLICY OF DEKULAKIZATION AND CONFISCATION OF PEASANT HOUSEHOLDS IN KAZAKHSTAN, 1929–1933.....	34-43
<i>Шамшетдинова Дилафруза Исмайыловна</i> ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ПРОГРЕСС И ТРАНСФОРМАЦИЯ КУЛИНАРНЫХ ТРАДИЦИЙ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ КАРАКАЛПАКСТАНА (1960-1980 ГГ.).....	44-48

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Kasimova Gulyar Axmatovna, Xaydarova Durdona Shuxratjon qizi</i> DAVLAT TIBBIY SUG'URTASI MEXANIZMIDA DORI-DARMON XARIDLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	49-56
<i>Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li</i> AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINI RIVOJLANTIRISHNING KO'P OMILLI EKONOMETRIK MODEL: OLS VA ARDL TAQQOSLASH	57-64

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Tashanov Abduxoliq</i> BUZG'UNCHI G'OYALARNING IJTIMOIIY-SIYOSIY VA AXLOQIY MUAMMOLARI	65-71
<i>Jo'rayev Ahmad Muhammadiyevich</i> TASAVVUF TA'LIMOTIDA DINIY BAG'RIKENGLIK VA MILLATLARARO TOTUVLIK MASALALARI	72-78
<i>Tursunkulova Shaxnoza Tuychiyevna</i> TASAVVUFNING FALSAFIY JIHATLARI XUSUSIDA.....	79-84
<i>Ibraximova Dilorom Saloydinovna</i> RAQAMLI MUHITDA ESTETIK IDROKNING XUSUSIYATLARI.....	85-88
<i>Muxammadiyeva Oliy Narzullayevna</i> OILA INSTITUTINI MUSTAHKAMLASH KONSEPSIYASI - OILA VA JAMIYAT IJTIMOIY BARQARORLIGINING MEZONI.....	89-92

<i>Matchanova Barno</i> MAFKURA VA MILLIY MAFKURA TUSHUNCHALARI: MAZMUN-MOHİYATI VA IJTIMOİY FUNKSIYALARI.....	93-98
<i>Uraqov Nodirbek Boboqulovich</i> BAG'RIKENGLIK G'OYASINING TASAVVUFİY-FALSAFIY TAHLILI (Maxdumi A'zamning "Risolai tanbeh ul-ulamo" asari asosida).....	99-104
<i>Raxmatov Alisher Obidovich</i> IJTIMOIY FALSAFADA INTEGRATSIYANING RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	105-108
<i>O'sarkulov Oybek Murodilovich</i> MILLIY IDENTIKLIKNING TRANSFORMATSIYASI VA IJTIMOİY INTEGRATSIYA: O'ZBEKISTONDAGI KOREYS DIASPORASI TAJRIBASI.....	109-115
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTERNING "BAG'RIKENGLIK HAQIDA" ASARIDA JAN KALASNING QATL ETILISHI VA UNING OQIBATLARINI AKS ETTIRILISHI	116-121
<i>Shadmonova Zebiniso Amrulloevna</i> OILA SHAXS KAMOLOTINING ASOSIY IJTIMOİY MUHITI VA JAMIYAT BARQARORLIGINING OMILI SIFATIDA.....	122-126
<i>Idiboyev Abror Jamolovich</i> JAMIYAT IJTIMOİY-MA'NAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA - YOSHLAR HUQUQIY TARBIYASINING O'RNI	127-130
<i>Ahmadjonov To'liqinbek Akramjon o'g'li</i> RAQAMLI OLAMNING YOSHLAR ONGIGA TA'SIRI.....	131-136
<i>Sodiqov Islombek Otabek o'g'li</i> RAQAMLI MADANIYAT TUSHUNCHASI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	137-141
<i>Abdurahimov Ravshanbek O'ktam o'g'li</i> HUQUQIY DEMOKRATIK JAMIYAT QURISH SHAROITIDA YOSHLAR HUQUQIY ONGINING SHAKLLANISH OMILLARI	142-146
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Duvlaeva Nozigul Xolmuxammat qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK MATNLARIDA STILISTIK TASVIR VOSITALARI	147-151
<i>Зикруллаева Хусния Бахтияровна</i> СТРУКТУРА, ПРОИСХОЖДЕНИЕ И НОРМАТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЗАИМСТВОВАННЫХ ТЕРМИНОВ В УЗБЕКСКОМ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОМ ТЕКСТЕ.....	152-156
<i>Turdiyeva Dilorom Soliyevna</i> PEDAGOGICAL STRATEGIES FOR INCLUSIVE LEARNING	157-162
<i>Eshmuratov Umidjon Temurovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI AFORIZMLARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI	163-167
<i>Avlayeva Saida Bozorovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA COVID-19 PANDEMIYASI SHAROITIDA SHAKLLANGAN KISHILAR JAMOALARINI IFODALOVCHI NEOLOGIZMLAR.....	168-172
<i>Ubaydullaeva Dilfuza Akmal qizi</i> JURNALISTLARNI TAYYORLASHDA NUTQ MADANIYATI KOMPETENSIYALARINING STRUKTURASI	173-181

<i>Alimova Shaxnoza Yaxshiboyevna</i> ASSOTSIATIV TAJRIBA PSIXOLINGVISTIKA USULI SIFATIDA	182-187
<i>Xudayberganov Nizomaddin Uktambay o'g'li, Mansurova Shaxinabonu Najmiddin qizi</i> O'ZBEK TILIDA SON VA SIFAT SO'Z TURKUMLARINI POS TEGGLASH ASOSIDA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH TAMOIYILLARI	188-193
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Абдуллаева Дильдора Эльмуродовна</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СТАРТАП ПРОЕКТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН НА ПРИМЕРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АКСЕЛЕРАТОРОВ И ИНКУБАТОРОВ.....	194-198
<i>Fayzullayeva Shaxlo Jumanioz qizi</i> THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OF INCLUSION OF COPYRIGHT OBJECTS IN INTERNATIONAL TRADE.....	199-204
<i>Qalandarov Aminjon Amondullayevich</i> KORPORATSIYALARDA AFFILLANGAN SHAXSLAR INSTITUTINING HUQUQIY TABIATI VA TARTIBGA SOLINISHI	205-212
<i>Uralov Sarbon Sardorovich</i> JINOYAT-PROTSESSUAL QONUNCHILIKDA VIDEOKONFERENSALOQA ORQALI TERGOV HARAKATLARINI TARTIBGA SOLISHNING UMUMIY SHARTLARI	213-218
<i>Xolmirzayev Muhsin Shavqiddin o'g'li</i> KRIMINOLOGIK PROGNOZLASHDA ANIQ FANLAR VA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARI YUTUQLARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	219-225
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> XORIJIY (CHET EL) VA MAHALLIY (MILLIY) INVESTITSIYA TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY TAVSIFI, ULARNING BOZOR IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	226-232
<i>Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li</i> ATOM ENERGIYASINING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI	233-240
<i>Asadov Shahridin Faxriddin o'g'li</i> FUQAROLIK HUQUQIDA XIZMATLARNING HUQUQIY TABIATI: KONSALTING XIZMATLARI MISOLIDA.....	241-243
<i>Абдужампоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> НЕСАНКЦИОНИРОВАННЫЙ ДОСТУП И ХИЩЕНИЕ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ С ПЛАСТИКОВЫХ КАРТ: УГРОЗЫ, МОДЕЛИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ И КОМПЛЕКСНЫЕ МЕРЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ.....	244-253
<i>Хасанов Турсунпулат Шавкатжон угли</i> МЕЖДУ АЛГОРИТМОМ И ЗАКОНОМ: ПРОБЛЕМА ПРАВОВОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ СМАРТ-КОНТРАКТОВ В ЦИФРОВУЮ ЭПОХУ	254-259
<i>Kadirova Moxigul Xamitovna</i> ZAMONAVIY DAVLAT BOSHQARUVI VA ADOLATLI SUD-HUQUQ TIZIMI	260-262
<i>Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna</i> UCHINCHI RENESSANS SHAROITIDA VATANPARVARLIK G'OYASINING MA'NAVIY-HUQUQIY MOHIYATI (O'zbekiston tajribasi va xorijiy yondashuvlar qiyosida).....	263-269

<i>Shagilov Pulatbek Koptleuovich</i> JAMOAT XAVFSIZLIGIGA TAJOVUZ QILUVCHI HUQUQBUZARLIKLARGA QARSHI KURASHISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLARINING TAJRIBASI TAXLILI	270-276
<i>Kubaeva Ismigul Farkhod qizi</i> PARTY AUTONOMY VS CONSUMER PROTECTION IN INTERNATIONAL E-COMMERCE: THE CASE OF UZBEKISTAN IN COMPARATIVE PERSPECTIVE	277-283
<i>Нормуродова Азиза Азимжон кизи</i> ПОНУЖДЕНИЕ ЛИЦА К ВСТУПЛЕНИЮ В ПОЛОВУЮ СВЯЗЬ: ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЪЕКТИВНОЙ СТОРОНЫ ПРЕСТУПЛЕНИЯ.....	284-295
<i>Toshpo'latov Islom Otavulla o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KADRLAR BILAN ISHLASH SIYOSATIDA MA'NAVIY- MA'RIFIY ISHLAR VA UNI ICHKI ISHLAR ORGANLARI TIZIMIGA TA'SIRI	296-301
<i>Аллашова Шийринай Турсынбаевна, Каримова Мадина Мирзаджоновна</i> ВИКТИМНОЕ ПОВЕДЕНИЕ ЖЕРТВ БЫТОВОЙ ПРЕСТУПНОСТИ И ЕГО ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ	302-307
<i>Lutfullayeva Feruza Boboqulovna</i> HUQUQIY DAVLAT KONSEPSIYASINING ZAMONAVIY NAZARIY YONDASHUVLARI	308-312
<i>Abdugaffarov Davronbek Dilshod o'g'li</i> SHARTNOMALARNI AMALGA OSHIRISH USTIDAN SAMARALI PARLAMENT NAZORATI: O'ZBEKISTONDA XALQARO TIJORAT SHARTNOMALARIDA TARAFLARNING ERK MUXTORIYATINI KUCHAYTIRISH.....	313-317
<i>Jalilov Ravshanjon Abdukayumovich</i> INSON A'ZOLARI VA TO'QIMALARINING NOQONUNIY AYLANMASI: JINOIY-HUQUQIY VA QIYOSIY TAHLIL	318-329
<i>Muxtorov Muhammad Amin Mirkomil o'g'li</i> MULK HUQUQINI MUHOFAZA QILISH ICHKI ISHLAR ORGANLARINING FAOLIYATI.....	330-337
<i>Karimov Ulugbek Hakimjonovich</i> LEGAL FOUNDATIONS OF PROSECUTORIAL SUPERVISION IN ENSURING THE ALLOCATION, USE, AND PROTECTION OF LAND PLOTS IN THE AGRARIAN SECTOR OF UZBEKISTAN	338-343
<i>Mirabdullayev Maqsudjon Mahmudjon o'g'li</i> MASHINALI O'QITISH USULLARI ASOSIDA XOSTNING XAVFSIZLIGINI BAHOLASH, MODEL VA ALGORITMLARINI ISHLAB CHIQISH.....	344-349
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li, Dauletbaeva Aynur Baxramovna</i> OILAGA QARSHI JINOYATLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNING OLDINI OLISH.....	350-354
<i>Tillayev Ikrom Rustamjonovich</i> HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASINI BELGILAB BERUVCHI UMUMIY VA SOHAVIY-HUQUQIY HUJJATLAR TAHLILI	355-362
<i>Xoshimova Nilufar Zafarjon qizi</i> O'ZBEKISTONDA MEHNAT MUNOSABATLARIDA MIGRATSIYA MUNOSABATLARI.....	363-366

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Rahmonova Nilufar Najmiddin qizi BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI FORSAYT TADQIQOT METODLARI ASOSIDA KREATIV KOMPETENSIYALARI TA'LIM TRAYEKTORIYASINI TASHKIL ETISH	367-371
<i>Abdurasulova Dilrabo Tolkunjon qizi</i> KOMPARATIVISTIKISTIK YONDASHUV TALABALARNING MADANIYATLARARO KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSI SIFATIDA.....	372-380
<i>Таджиходжаева Эльвира Рашидовна</i> ЦИФРОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ КАТЕГОРИЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НЕПРОФИЛЬНЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ.....	381-387
<i>Ravshanova Gulnoza Burxonovna</i> 5-SINF O'QUVCHILARINING ANTROPOMETRIK TOTAL KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH BO'YICHA TADQIQOT BOSHIDA OLINGAN NATIJALAR TAHLILI.....	388-393
<i>Mirzaakhmedova Makhliyo Yuldashevna</i> THE IMPACT OF AUTHENTIC MATERIALS ON TEACHING BUSINESS WRITING SKILLS TO ESP STUDENTS	394-400

Received: 03 January 2026

Accepted: 17 January 2026

Published: 30 January 2026

Article / Original Paper

GENERAL CONDITIONS FOR REGULATING INVESTIGATIVE ACTIONS THROUGH VIDEOCONFERENCING IN CRIMINAL PROCEDURE LEGISLATION

Uralov Sarbon Sardorovich

Tashkent State University of Law

Department of Criminal Procedure Law

Acting Associate Professor, Doctor of Philosophy in Law (PhD)

E-mail: richmond0770@gmail.com

Abstract. The article examines the general conditions and legal foundations for conducting investigative actions (interrogation, confrontation, identification of persons and objects, etc.) via videoconferencing in accordance with the Criminal Procedure Code of the Republic of Uzbekistan. Particular attention is paid to the provisions of Articles 91¹–91⁴ of the CPC of Uzbekistan, introduced by Law of the Republic of Uzbekistan No. LRU-542 dated May 23, 2019. The study analyzes the grounds for the application of videoconferencing, as well as provides a detailed examination of the procedural requirements governing its use. Special emphasis is placed on practical application issues, including technical security and reliability of communication, guarantees of participants' rights, authenticity of evidence obtained remotely, and compliance with the principles of immediacy and adversarial proceedings in criminal procedure. In addition, the author formulates proposals and recommendations for further improvement of the normative regulation of videoconferencing in criminal proceedings.

Keywords: videoconferencing, investigative actions, remote interrogation, Criminal Procedure Code of the Republic of Uzbekistan, digitalization of criminal procedure, procedural guarantees, electronic fixation of evidence, videoconferencing mode.

JINOYAT-PROTSESSUAL QONUNCHILIKDA VIDEOKONFERENSALOQA ORQALI TERGOV HARAKATLARINI TARTIBGA SOLISHNING UMUMIY SHARTLARI

Uralov Sarbon Sardorovich

Toshkent davlat yuridik universiteti

Jinoyat-protsessual huquqi sho'bas

dotsenti v.b., yu.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksida videokonferensaloqa rejimida tergov harakatlarini (so'roq, yuzlashtirish, shaxslar va narsalarni tanib olish va boshqalar) o'tkazishning umumiy shartlari va huquqiy asoslari o'rganiladi. Alohida e'tibor 2019-yil 23-maydagi O'RQ-542-son Qonun bilan JPKga kiritilgan 91¹–91⁴-moddalarga qaratilgan. Maqolada videokonferensaloqadan foydalanishning asoslari tahlil qilinadi. Ishda protsessual talablar tahlil qilinadi. Maqolada amaliy qo'llashdagi muammolarni aniqlaydi, masalan: aloqa texnikalarining xavfsizligi, ishonchliligi, ishtirokchilar huquqlarining kafolatlanishi, masofadan olingan dalillarning haqiqiyliigi, bevositalik va tortishuv tamoyillariga rioya qilishlar nazarda tutilgan. Bundan tashqari, taklif va tavsiyalar ham nazarda tutilgan.

Kalit so'zlar: videokonferensaloqa, tergov harakatlari, masofaviy so'roq, Jinoyat-protsessual kodeksi, raqamli jinoyat protsessi, protsessual kafolatlar, dalillarni elektron qayd etish, videokonferensiya rejimi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6SI1Y2026N35>

Kirish. “O‘zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga jinoyat protsessi ishtirokchilarining huquqlari himoya qilinishini ta‘minlash bilan bog‘liq o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida” 2019-yil 23-maydagi O‘RQ-542-sonli Qonuni qabul qilingan bo‘lib, unga ko‘ra, Jinoyat-protsessual kodeksiga bir qator qo‘shimcha va o‘zgartirishlar kiritildi. Xususan, Jinoyat-protsessual kodeksi 91¹ – 91⁴-moddalar bilan to‘ldirildi.

Bugungi kunda axborot texnologiyalari jadal rivojlanib borar ekan, huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatida ham innovatsion yondashuvlar keng qo‘llanilmoqda. Ayniqsa, pandemiya davrida masofaviy aloqa vositalarining ahamiyati yanada oshdi. Videokonferensaloqa orqali tergov harakatlarini tartibga solish ham ana shunday zamonaviy tendensiyalardan biri bo‘lib, u bir qator afzalliklar bilan birga o‘ziga xos muammolarni ham keltirib chiqaradi. Videokonferensaloqa orqali tergov qilish – bu jinoyat ishlarini tergov qilish jarayonida tergov harakatlarini (so‘roq qilish, yuzlashtirish, tanib olish uchun ko‘rsatish) masofadan turib, ikki yoki undan ortiq geografik jihatdan uzoqda joylashgan ishtirokchilar o‘rtasida real vaqt rejimida audio va video aloqa vositalari orqali amalga oshirishga yo‘naltirilgan, protsessual qonunchilik bilan tartibga solinadigan maxsus tergov usuli hisoblanadi.

Ushbu usul tergovning tezkorligini ta‘minlash, ishtirokchilarning xarajatlarini kamaytirish, ayrim hollarda xavfsizlikni ta‘minlash kabi maqsadlarga xizmat qiladi hamda olingan ma‘lumotlar belgilangan tartibda dalil sifatida ishlatilishi mumkin. So‘roq qilish, yuzlashtirish, tanib olish uchun ko‘rsatish tergov harakatlari videokonferensaloqa rejimida o‘tkaziladi. Joriy etilgan yangiliklardan biri – Respublika sudlarida videokonferensiya tizimidir. Bu barcha tomonlar uchun katta qulaylik yaratgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Maqolani yozishda milliy olimlarimizdan U.A. Tuxtasheva, I.R. Astanov, D.B. Bazarova, S.M. Raxmonova, D.J. Suyunova, M.H. Kadirova, S.S. Uralovlarning jinoyat ishi yurituvida tergov harakatlari va unda raqamli texnologiyalardan foydalanishga doir bir necha ilmiy ishlari o‘rganildi, shuningdek mazkur tadqiqot ishida aks ettirildi. Tadqiqotda tarixiy, empirik, mantiqiy, tizimli hamda qiyosiy-tahlil usulidan foydalanilgan.

Muhokama. O.Mireshnichenkoning fikricha, “sud xonalarida va qamoqxonalarda videokonferensaloqa faqat qulaylik uchungina emas”, deyiladi. Muammoning asl sababi sud tizimlarining aksariyati ishlarning og‘ir hodisalari va boshqa narsalarning yuki bilan bog‘liq[1]. Ishni tezlashtirish uchun ishlatilishi mumkin bo‘lgan har qanday narsa hukumatning ushbu sohasi uchun nishonadir. Shu sababli videokonferensiya bu qadar katta farq qildi — mahbuslarni yoki boshqa partiyalarni eshitish yoki sud ishlarini olib borish uchun politsiya xodimlari mavjud bo‘lgan ma‘lum bir sana yoki vaqtni kutish o‘rniga, “Tenveo” kabi uzoq aloqa texnologiyalari kesish uchun ishlatilishi mumkin transport muddati butunlay. Natijada, sutkalik kunlardagi ishlarni tezroq va samarali tarzda olib boradigan sud tizimi mavjud. Mahbuslar o‘z hayotlari bilan tezroq uchrashib, kelajakka bo‘lgan vaqtida muddatidan oldin pensiya, sinov muddati yoki boshqa yechimlarni izlaydilar. Videokonferensaloqa oddiy tinglash va amaliyotlar o‘rtasidagi oylik kutish vaqtining to‘siqlarini yechish imkoniyatiga ega deb umid qilamiz.

Guvohlar, jabrlanuvchilar, gumon qiluvchilar va ayblanuvchilar ishtirokidagi tergov harakatlari (so‘roq, shaxslarni va narsalarni tanib olish, yuzlashtirish) mazkur shaxslarni ular turgan joydagi yoki yashash joyidagi viloyatning yoki tumanning yoxud shaharning huquqni muhofaza qiluvchi organiga yoki sudiga chaqirgan, texnik vositalardan foydalangan holda

videokonferensaloqa rejimida o'tkazilishi mumkin. Videokonferensaloqa jarayonida tergov harakati ishtirokchilari tergov harakati jarayoni va natijalarini to'g'ridan-to'g'ri translyatsiya orqali bevosita kuzatib boradi.

D.Suyunovning fikricha, "tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish to'g'risidagi qaror surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan o'z tashabbusi bilan yoxud jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomasiga ko'ra qabul qilinadi"[2].

Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazishda foydalaniladigan texnik vositalar va uskunalar quyidagi minimal talablarga javob berishi zarur.

Tergov harakatlari quyidagi hollarda videokonferensaloqa rejimida o'tkaziladi:

– shaxsning jinoyat ishini tergov qilayotgan organga yoki tergov harakati o'tkazilayotgan joyga sog'lig'ining holatiga yoki boshqa uzrli sabablarga ko'ra bevosita kelish imkoniyati bo'lmaganda;

– jinoyat protsessi ishtirokchilarining xavfsizligini ta'minlash zarurati tug'ilganda;

– kechiktirib bo'lmaydigan tergov harakatlari o'tkazilganda;

– tergov harakatini o'tkazish qiyinlashishi yoki ortiqcha xarajatlar keltirib chiqarishi mumkinligi haqida asosli sabablar mavjud bo'lganda.

Videokonferensaloqa (VKS) orqali tergov harakatini o'tkazish amaliyotida samaradorlikni oshirish, protsessual talablarga rioya qilish va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni minimallashtirish uchun quyidagi tavsiyalarni berish mumkin:

VKS seansini boshlashdan oldin barcha zarur texnik vositalarning (kamera, mikrofon, karnay, internet aloqasi, dasturiy ta'minot) ish holatini sinovdan o'tkazish lozim. Aloqa barqarorligi ayrim hududlarda qoniqarsiz holatda qayd etilishi kuzatilmoqda. Tergovchi va so'roq qilinayotgan shaxs joylashgan xonalar tartibli bo'lishi, ortiqcha shovqin bo'lmasligi va yetarli yorug'lik bilan ta'minlangan bo'lishi kerak. Fon diqqatni chalg'itmasligi lozim.

VKS orqali tergov harakati o'tkazilishi haqida ishtirokchilarni oldindan xabardor qilish lozim. BU esa amaliyotda shaxslarni ishtirokini ta'minlash imkonini cheklamoqda[3].

Tergov harakati davomida zarur bo'ladigan barcha hujjatlar (qarorlar, blankalar, ko'rsatuv varaqalari va boshqalar) elektron yoki bosma shaklda tayyorlab qo'yilishi kerak. Elektron shakldagi hujjatlarni almashish imkoniyatini tekshirish lozim. Biroq bunday amaliyot hali to'laqonli ish uslubiga singib bormaganligi bilan izohlanadi.

Aloqa uzilishi yoki boshqa texnik nosozliklar yuzaga kelgan taqdirda harakat qilish bo'yicha zaxira rejasini (masalan, telefon orqali aloqa, boshqa platformadan foydalanish) ishlab chiqish lozim. Biroq amaliyotda bunga yetarlicha e'tibor qaratilmayapti.

VKS seansining boshida tergovchi o'zini tanishtirishi, ish bo'yicha ma'lumot berishi va ishtirokchilarning shaxsini aniqlashi (hujjatlarini ko'rsatish orqali) zarur.

So'roq qilinayotgan shaxsga uning protsessual huquqlari (jim turish huquqi, himoyachidan foydalanish huquqi va boshqalar) tushunarli tilda to'liq tushuntirilishi kerak. Buni video tasvirga qayd etish tavsiya etiladi.

Tergov harakatining borishi va natijalari batafsil bayonnomada aks ettirilishi kerak. Bayonnomada VKS orqali o'tkazilganligi, texnik vositalar haqida ma'lumot, aloqa uzilishlari bo'lganligi (agar bo'lsa) qayd etilishi lozim. Zarurat tug'ilganda video-yozuv materiallari bayonnomaga ilova qilinishi mumkin.

Hujjatlarni ko'rsatish yoki taqdim etish zarur bo'lganda, ularni video kamera orqali aniq ko'rsating yoki elektron shaklda almashish mumkin[4]. Elektron shaklda taqdim etilgan

hujjatlarning olinganligi faktini tasdiqlab qo'yish lozim. Sud majlislarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazishning zaruriy sharti ishda ishtirok etuvchi shaxslardan loaqal bittasi boshqa ma'muriy-hududiy birlik (Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri) hududida, ya'ni ishni ko'rayotgan sud joylashgan hududdan tashqarida joylashgan bo'lishi lozimligi hisoblanadi.

Hozirda butun respublika bo'ylab 321 ta sud majlisi zali ushbu tizim bilan to'liq ta'minlangan. Videokonferensiya aloqa orqali tomonlar sud zaliga kelishi shart emas. Bu orqali tomonlar shu kungacha 21,4 milliard so'm mablag' tejab qolgan. Shu bilan birga endilikda ushbu tizim tufayli chet eldan turib ham sud ishida qatnashish mumkin. Keyingi bosqichda sud majlisida videokonferensiya aloqa tizimi bo'yicha maxsus mobil dasturni ishlab chiqish rejalashtirilgan. Shu bilan birga tizim orqali jazoni ijro etish muassasalaridagi shaxslarni sudyalalar bilan bevosita bog'lash maqsad qilingan. Shu kungacha sud qarorlarini olish juda muammoli vazifa edi[5]. Lekin tizimni raqamlashtirish doirasida public.sud.uz platformasi yaratildi. Shu kungacha platforma orqali 1 million 700 mingdan ziyod qonuniy kuchga kirgan qarorlar e'lon qilingan.

Oliy sudning boshqa davlat organlari axborot tizimlari bilan jadal integratsiyasi ketmoqda. Avvallari 25 kungacha cho'ziladigan ma'lumot to'plash hozirda bir necha kundan oshmaydi. Buning sababi, Oliy Sudning "E-XSUD" tarmog'i 28 davlat organlari axborot tizimlaridan onlayn ma'lumotlarni olish imkoniga ega. Bularning barchasi ko'rilayotgan ishlarning tez va samarali yakunlashiga sabab bo'ladi. Sud tizimidagi byurokratiyaning keskin kamayishiga yordam beradi.

Natijalar. Videokonferensaloqa rejimida tergov harakatlarini o'tkazish bosqichlari ishlab chiqildi:

tayyorgarlik bosqichi;

tergov olib borish bosqichi;

protsessual bayonnomalarni rasmiylashtirish bosqichi;

bayonnomani jinoyat ishiga qo'shish uchun yetkazish bosqichi.

Texnik vositalar tarkibiy tarmoq sifatida aniq ajratib tahlil qilindi va aniqlashtirildi:

– *videokonferensaloqa tizimlari: audio va video aloqani ta'minlaydigan qurilmalar, dasturiy ta'minot va tarmoq uskunalari;*

– *audio aloqa vositalari: telefonlar, diktofonlar, audio yozuv qurilmalari;*

– *internet va onlayn platformalar: ma'lumot almashinuvi, hujjatlarni yuborish va qabul qilish, masofaviy hamkorlik uchun ishlatiladigan dasturiy ta'minot va platformalar;*

– *video yozuv kameralari: tergov harakatlarini (so'roq, yuzlashtirish va tanib olish uchun ko'rsatish) video tasvirga olish uchun ishlatiladi;*

– *audio yozuv qurilmalari (diktofonlar): so'roq va boshqa protsessual harakatlarning audio yozuvini olib borish uchun qo'llaniladi;*

– *barmoq izlarini olish va tahlil qilish uskunalari.*

Jinoyat-protsessual kodeksining 911-moddasida nazarda tutilgan mavhum bo'lgan "texnik vositalar" jumlasini ilmiy-nazariy jihatdan aniqlashtirildi:

Texnik vositalar – *tergov harakatlari yoki boshqa faoliyatni amalga oshirishda qo'llaniladigan, insonning fizik yoki aqliy imkoniyatlarini kengaytirish, jarayonni osonlashtirish, tezlashtirish, aniqlashtirish yoki xavfsizroq qilish uchun mo'ljallangan turli xil qurilmalar, asbob-uskunalar, tizimlar va dasturiy ta'minotlar tushuniladi.*

Xulosa. Masofaviy tergov harakatlari (masofaviy shaklda dalillarni to'plash) – ayrim tergov harakatlarini videokonferensaloqa orqali olib borilishi natijasida dalillarni to'plashga qaratilgan tergov shakli hisoblanadi. So'roq qilish, yuzlashtirish, tanib olish uchun ko'rsatish kabilar shular jumlasidandir.

Videokonferensaloqa rejimida tergov harakatlarini o'tkazish bosqichlari:

tayyorgarlik bosqichi;

tergov olib borish bosqichi;

protsessual bayonnomalarni rasmiylashtirish bosqichi;

bayonnomani jinoyat ishiga qo'shish uchun yetkazish bosqichi.

Texnik vositalar – *tergov harakatlari yoki boshqa faoliyatni amalga oshirishda qo'llaniladigan, insonning fizik yoki aqliy imkoniyatlarini kengaytirish, jarayonni osonlashtirish, tezlashtirish, aniqlashtirish yoki xavfsizroq qilish uchun mo'ljallangan turli xil qurilmalar, asbob-uskunalar, tizimlar va dasturiy ta'minotlar tushuniladi.*

Jinoyat-protsessual qonunchiligida videokonferensaloqadan foydalanishning bir qator ish yuritish tartiblari nazarda tutilgan. Quyida mazkur holatlarni yoritib o'tamiz.

Videokonferensaloqa davomida uzatilayotgan audio va video ma'lumotlar, shuningdek, almashinayotgan fayllar kuchli shifrlash algoritmlari yordamida himoyalaniishi zarur. Bu ma'lumotlarning uchinchi shaxslar tomonidan noqonuniy ravishda qo'lga kiritilishining oldini oladi. Standartlashtirilgan va xalqaro miqyosda tan olingan shifrlash protokollaridan (masalan, AES, TLS/SSL) foydalanish muhimdir[6].

Videokonferensaloqa tizimiga kirish faqat vakolatli shaxslar uchun ta'minlanishi kerak. Kuchli autentifikatsiya usullari (masalan, ikki faktorli autentifikatsiya, biometrik autentifikatsiya) va rollarga asoslangan avtorizatsiya mexanizmlari orqali har bir foydalanuvchining tizimdagi harakatlari nazorat qilinadi va ruxsat etilgan funksiyalargina taqdim etiladi.

Yig'ilgan shaxsiy ma'lumotlar faqat tergov maqsadlarida foydalanilishi va boshqa maqsadlarda ishlatilmasligi kerak.

Shaxsiy ma'lumotlarni saqlash muddatlari qonunchilikda belgilangan tartibga muvofiq bo'lishi kerak. Tergov yakunlangandan so'ng ortiqcha ma'lumotlar belgilangan tartibda yo'q qilinishi zarur.

Shaxsiy ma'lumotlarning buzilishi (data breach) holatlari yuzaga kelganda tezkor javob berish, zararni minimallashtirish va tegishli organlarni xabardor qilish bo'yicha aniq tartib ishlab chiqilishi kerak.

Videokonferensaloqa rejimida tergov harakati o'tkazilayotganda protsess ishtirokchilarining huquq va majburiyatlarini real vaqt rejimida aniq va to'liq tushuntirib berish hamda bu videokamera yozuvida qayd etilishi lozim.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Jinoyat-protsessual huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – Toshkent: Yuridik adabiyotlar publish, 2024-y. – 648 bet. (M.X.Rustamboyevning umumiy tahriri ostida).
2. Mirenskiy B.A., O'zbekiston Respublikasining Jinoyat protsessi. Darslik. Toshkent – 2012.
3. Tulaganova G.Z., Bazarova D.B., Uralov S.S., Maxmudov S.A. "Jinoyat-protsessual huquqi" fanidan o'quv qo'llanma.- Toshkent: TDYU nashriyoti.. 2021 y.-342 bet.
4. Khamitovna K. M. Criminal procedural terms in the republic of Uzbekistan //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2020. – T. 9. – №. 2. – C. 280-287. Toshkent – 2020. – 15 b.

5. Короленко И.И. Актуальные проблемы уголовного процесса. –Ростов-наДону. 2017. – С. 20
6. Наумов К.А. Сущность и построение досудебного производства в уголовном процессе России. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. - Омск 2021. –С.39
7. Уралов S. 2024. Некоторые вопросы реализации института преюдиции в уголовно-процессуальном законодательстве Республики Узбекистан. Общество и инновации. 5, 2/S (фев. 2024), 62–65. DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol5-iss2/S-pp62-65>.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (6) – 2026

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).